

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

КАФЕДРА ТРУДОВОГО ПРАВА ТА
ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**ТРУДО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ В
ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВАХ**
ПРАКТИКУМ

КИЇВ – 2021

УДК 346.14 (075.8)

С 38

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 4 від 25.10.2021 р.)

Рецензенти:

О.Л. Кучма, доктор юридичних наук, професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

М.О. Пижова, кандидат юридичних наук, в.о. проректора з наукової роботи Університету державної фіскальної служби України.

Л.М. Сіньова, О.С. Погорєлова

Трудо-правові питання управління в господарських товариствах. Практикум для студентів Навчально-наукового інституту права. – Київ: Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2021. – 62 с.

Мета практикуму полягає у засвоєнні студентами основних положень чинного законодавства у сфері трудового права, правильно тлумачити та застосовувати норми трудового законодавства пов'язані з питаннями управління в господарських товариствах в Україні, приймати обґрунтовані рішення в сфері правового регулювання відносин, що регламентуються трудовим правом України.

Практикум стане в нагоді науковцям, викладачам, аспірантам, студентам, юристам. А також для всіх, хто цікавиться трудовим правом України.

УДК 346.14 (075.8)

С 38

© Сіньова Л.М. 2021

© Погорєлова О.С. 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН ІЗ КЕРІВНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ В ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВАХ.....	6
РОЗДІЛ 2. РОЛЬ ЛОКАЛЬНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ В ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВАХ В РЕГУЛЮВАННІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВАХ.....	8
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	9
ЗАВДАННЯ ДО РОЗДІЛУ 1.....	12
ЗАВДАННЯ ДО РОЗДІЛУ 2.....	32
ПИТАННЯ НА ЗАЛІК.....	37
АЛГОРИТМ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ.....	40
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	45
ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Трудо-правові питання управління в господарських товариствах» викладається студентам 4 курсу денної форми навчання Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка у I семестрі. Форма підсумкового контролю – залік. Дана дисципліна є обов'язковою для вивчення студентами 4 курсу.

Навчальна дисципліна «Трудо-правові питання управління в господарських товариствах» передбачає вивчення юридичної природи управляючих підсистем у системі управління господарськими товариствами, що виникають при реалізації суспільних відносин, що складають предмет трудового права.

Практикум до навчальної дисципліни «Трудо-правові питання управління в господарських товариствах» формує в студентів систему знань щодо особливостей правового регулювання правовідносин, що виникають при управлінні господарськими товариствами, праці керівних працівників та працюючих власників, в дослідженні проблем вдосконалення законодавства про працю України, а також практичного застосування трудового законодавства правниками. Завданнями цієї дисципліни є: оволодіння студентами основними поняттями керівника та працюючого власника у трудових правовідносинах; розуміння сутності правовідносин в системі управління персоналом, що регулюються трудовим правом, вироблення у студентів вміння самостійно працювати з першоджерелами (нормативно-правовими актами, судовою практикою) та спеціальною юридичною літературою з трудового права; отримання навичок порівняльно-правового аналізу нормативно-правових актів, їх проєктів та трудового законодавства зарубіжних країн; підвищення рівня правосвідомості та правової культури студентів, що беруть участь у навчальних і наукових програмах за кордоном; виховання у студентів шанобливого ставлення до прав і свобод громадян та вміння їх захищати.

Завдання дисципліни полягає у аналізі теоретико-правових

проблем правового регулювання правовідносин, що виникають при управлінні персоналом в частині регулювання їх трудовим правом, праці керівних працівників та працюючих власників, в дослідженні проблем вдосконалення законодавства про працю України.

В результаті запропонованого навчального курсу студенти повинні набути наступні професійні компетенції: основні поняття, категорії та інститути трудового права, зокрема, поняття керівника та особливостей його правового статусу, заходів захисту працівників при участі в управлінні персоналом; знання нормативно-правових актів трудового законодавства України та застосовувати їх на практиці; освоїти застосування чинного законодавства та усвідомити рівень правового регулювання у сфері трудових відносин.

Студент повинен вміти: ефективно застосовувати норми трудового законодавства; надавати допомогу та юридичні консультації щодо застосування норм трудового права; використовувати досвід правового регулювання охоронних відносин у країнах із ринковою економікою для вдосконалення трудового законодавства України; популяризувати трудове законодавство України, його високі соціальні стандарти, як фактору стабілізації розвитку трудових правовідносин; ознайомитися з практикою застосування трудового законодавства державними підприємствами, установами, організаціями та силовими органами.

Вивчення дисципліни «Трудо-правові питання управління в господарських товариствах» закладає основні поняття для використання студентами одержаних знань як в процесі подальшого навчання, так і в практичній діяльності.

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН ІЗ КЕРІВНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ В ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВАХ

Тема 1. Загальна характеристика трудових відносин в господарських товариствах.

1. Правовідносини, що регулюються нормами трудового права.
2. Організаційно-управлінські відносини в трудовому праві.
3. Особливості трудових відносин в господарських товариствах. Роль управління в забезпеченні ефективної діяльності господарського товариства.
4. Поняття трудового договору. Відмінність трудового договору від цивільно-правового договору.

Тема 2. Поняття та загальна характеристика органів управління в господарських товариствах.

1. Роль управління в забезпеченні ефективної діяльності господарського товариства.
2. Поняття та ознаки органів управління в господарських товариствах.
3. Види органів управління в господарських товариствах: одноособовий виконавчий орган, колегіальний виконавчий орган.

Тема 3. Правове регулювання трудових відносин за участю власників господарських товариств.

1. Зміст трудових відносин за участю працюючих власників.
2. Умови виникнення та припинення трудових правовідносин за участю працюючих власників.
3. Специфіка відносин управління та праці в суб'єктах малого підприємництва.

Тема 4. Трудові правовідносини, що виникають із керівними працівниками господарських товариств, їх заступниками та членів колегіальних органів.

1. Поняття керівних працівників в трудовому праві.
2. Правовий статус керівника – як суб'єкта трудового права України, господарського товариства.
3. Підстави виникнення правовідносин, що виникають у зв'язку з керівних працівників господарських товариств.
4. Контракт як особлива форма регулювання трудових правовідносин із керівником господарського товариства.

Тема 5. Відповідальність керівних працівників господарських товариств у трудовому праві. Особливості припинення трудових правовідносин із керівниками господарських товариств.

1. Відповідальність керівних працівників.
3. Підстави припинення трудового договору із керівними працівниками господарського товариства.
4. Порядок припинення трудового договору з керівними працівниками господарського товариства.

РОЗДІЛ 2. РОЛЬ ЛОКАЛЬНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ В ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВАХ В РЕГУЛЮВАННІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВАХ.

Тема 6. Питання управління господарськими товариствами на рівні соціального партнерства.

1. Централізоване та локальне регулювання управлінських процесів в господарських товариствах.
2. Роль соціального партнерства у регулюванні труд відносин на локальному рівні.
3. Участь працівників в управлінні господарським товариством.
4. Локальні нормативно-правові акти в господарському товаристві.

Тема 7. Правове регулювання управління персоналом в господарських товариствах.

1. Поняття та значення управління персоналом в господарських товариствах.
2. Роль кадрової служби в управлінні господарськими товариствами.
3. Кадрова політика в господарських товариствах.
4. Формування професійної етики в господарському товаристві.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№\ №	Теми дисципліни	Всього годин	Денна форма		
			Лекції	Сем. занят.	Сам. робота
	МОДУЛЬ 1. Правове регулювання трудових правовідносин із керівними працівниками в господарських товариствах.				
1.	ТЕМА 1. Загальна характеристика трудових відносин в господарських товариствах.		2	1	15
2.	ТЕМА 2. Поняття за загальна характеристика органів управління в господарських товариствах.		1	1	15
3.	ТЕМА 3. Правове регулювання трудових відносин за участю власників господарських товариств.		1	1	15

4.	ТЕМА 4. Трудові правовідносини, що виникають із керівниками господарських товариств, їх заступниками та членів колегіальних органів.		4	2	15
5.	ТЕМА 5. Відповідальність керівних працівників господарських товариств у трудовому праві. Особливості припинення трудових правовідносин із керівниками господарських товариств.		2	2	15
	МОДУЛЬ 2. Роль локальних нормативно-правових актів в господарських товариствах в регулюванні трудових відносин. Управління персоналом в системі управління господарським товариством.				
6.	ТЕМА 6. Питання управління господарськими товариствами на рівні соціального партнерства.		2	1	6

7.	ТЕМА 7. Правове регулювання управління персоналом в господарським товариством.		2	2	15
	ВСЬОГО:		14	10	96

ЗАВДАННЯ ДО РОЗДІЛУ 1.

Практичне заняття 1.

Тема 1. Загальна характеристика трудових відносин в господарських товариствах.

1. Правовідносини, що регулюються нормами трудового права.
2. Організаційно-управлінські відносини в трудовому праві.
3. Особливості трудових відносин в господарських товариствах. Роль управління в забезпеченні ефективної діяльності господарського товариства.
4. Поняття трудового договору. Відмінність трудового договору від цивільно-правового договору.

Тема 2. Поняття та загальна характеристика органів управління в господарських товариствах.

1. Роль управління в забезпеченні ефективної діяльності господарського товариства.
2. Поняття та ознаки органів управління в господарських товариствах.
3. Види органів управління в господарських товариствах: одноособовий виконавчий орган, колегіальний виконавчий орган.

Завдання для самостійної роботи.

1. Громадянка Петрова 15.06.2019 р. була звільнена з посади Голови правління обслуговуючого житлово-будівельного кооперативу “Енерджи” у відповідності до наказу № 13-а від 15.06.2019 р., який було підписано 5-ти членів правління кооперативу, який було видано на підставі рішення позачергових загальних зборів членів кооперативу.

Не погодившись з даним звільненням громадянка Петрова звернулась до суду з позовом про визнання наказу № 13-а від 15.06.2019 р. протиправним, поновлення її на посаді голови правління обслуговуючого житлово-будівельного кооперативу “Енерджи”, стягнення вимушеного прогулу, а також зобов’язання органу державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб- підприємців щодо внесення змін до Єдиного державного реєстру відомостей про те, що Петрова є членом зазначеного кооперативу.

В обґрунтування своїх вимог Петрова зазначила, що дізналась випадково про існування наказу лише 20 липня 2019 року при розмові з головним бухгалтером кооперативу, якому вона зателефонувала у зв’язку з не виплатою їй заробітної плати тривалий час, її не попереджали про заплановане звільнення, а наказ № 13-а від 15.06.2019 не відповідає типовій формі первинної облікової документації із статистики праці.

Петрова також зазначила, що Статут Кооперативу пунктом 11.8 передбачає, що повноваження членів правління та голови правління обслуговуючого житлово-будівельного кооперативу “Енерджи” не можуть бути припинені достроково, окрім випадків передбачених законодавством або трудовим контрактом (в разі його наявності), проте таких підстав для її звільнення не було на день видачі наказу. Крім того, її звільнення є незаконним та таким, що порушує вимоги ст. 184 КЗпП України, оскільки на її утриманні є малолітня дитина.

Представник обслуговуючого житлово-будівельного кооперативу “Енерджи” позов заперечив, вважаючи, що правовідносини які виникли між кооперативом та Петровою як головою правління Кооперативу регулюються нормами Цивільного кодексу України, норми Кодексу законів про працю України не розповсюджуються на дані правовідносини.

Чи застосовується до Петрової та Кооперативу в даному випадку модель “роботодавець-працівник”, яка властива трудовим правовідносинам? Яким є правовий статус колегіального виконавчого органу господарського товариства? Яке

рішення має бути прийнято судом за позовом громадянки Петрової?

2. Головним управлінням Держпраці в Київській області було здійснено перевірку ПП “Сонечко” та винесено постанову про накладення штрафу у зв’язку з порушенням вимог ч.3 ст.3 Закону України “Про оплату праці”, ч. 1 ст. 21 КЗпП України, не дотриманням державної соціальної гарантії, яка є обов’язковою на всій території України для підприємств всіх форм власності та господарювання та фізичних осіб, які використовують працю найманих працівників, а саме, - директора ПП “Сонечко” Іванову С.П. було призначено на посаду з 23.01.2020 на громадських засадах без нарахування та виплати їй заробітної плати. ПП “Сонечко” звернулось до суду з адміністративним позовом про скасування визначеної постанови Управління Держпраці.

Який порядок обрання одноособового органу управління в господарських товариствах? Чи можливо обрати на посаду директора господарського товариства особу без нарахування заробітної плати? Яким чином має бути вирішена справа в суді?

3. У жовтні 2020 року громадянина Пушкова Ф.О. було виключено з числа членів кооперативу рішенням загальних зборів членів сільськогосподарського кооперативу «Мрія», підставою чого було не виконання своїх обов'язків як члена кооперативу, ігнорування завдань, які видначались загальними зборами сільськогосподарського кооперативу «Мрія». Не отримавши жодних коштів після свого виключення з членів кооперативу громадянин Пушков звернувся до суду з позовом про стягнення заборгованості по заробітній платі та моральної шкоди у зв'язку з невикплатою йому заробітної плати.

Яку юридичну природу мають правовідносини, які виникають із членами сільськогосподарського кооперативу між собою та з кооперативом? Чи є члени сільськогосподарського кооперативу працівниками та чи мають вони право на отримання заробітної плати? Яке рішення має бути прийнято судом в даному випадку?

4. Президентом Сінічкіним П.П. ТОВ «Строй-інвест» було укладено строковий трудовий договір із громадянкою Брезицькою С.І. про надання послуг щодо консультування директора і період введення нового обладнання на підприємство. Пропрацювавши на підприємстві шість місяців, Брезицька С.І. була звільнена у зв'язку із закінченням строку дії трудового договору. Проте, отримавши кінцевий розрахунок, Брезицька звернулась до адміністрації підприємства з вимогою про виплату їй коштів за невикористану відпустку та додаткових коштів у зв'язку з відпрацьованими годинами понаднормово.

На дане звернення Брезицькій було повідомлено, що з нею трудового договору не укладалось, а було укладено цивільно-правовий договір, а відповідно кошти, що вона вимагає їй не можуть бути виплачені.

Для захисту своїх прав громадянка Брезицька звернулась до юриста за консультацією.

Чи належать правовідносини, що виникли із Брезицькою до трудових? За якими ознаками можна вирізнити трудові відносини із цивільно-правовими?

5. Громов В.І., як представник страхової компанії «Золота перлина», уклав трудовий договір із громадянкою Цветковою І.І., який був дійсний з 10 жовтня 2018 року. 10 жовтня Цветкова І.І. вийшла на роботу, пропрацювавши на підприємстві 1 місяць та не отримавши при цьому заробітну плату, вона звернулась до керівництва компанії із вимогою про виплату їй заробітної плати. Адміністрацію страхової компанії «Золота перлина» повідомила, що з нею трудовий договір не укладався, жодних наказів по підприємству не видавалось. На її питання щодо Громова, їй повідомили, що він вже декілька місяців не працює на підприємстві та не має жодних повноважень щодо укладення трудового договору.

Чи виникли трудові відносини із громадянкою Цветковою І.І. із страховою компанією «Золота перлина»? Чи має вона право на

отримання винагороди за свою роботу? Яким чином можна захистити права Цвєткової І.І.?

6. ТОВ «Бізнес-інвест» було засновано трьома особами, через рік існування підприємства громадянин Бондар Д.В. вирішив вийти зі складу учасників ТОВ. Після прийняття рішення загальними зборами про його вихід з учасників ТОВ, Бондар Д.В. звернувся до директора із проханням занести до його трудової книжки відомості про те, що він був засновником ТОВ «Бізнес-інвест», оскільки він кожного дня приходив на роботу, та працював для досягнення економічних результатів ТОВ. Директор відмовив Бондару, пояснюючи це тим, що власники ТОВ не є працівниками, у них відсутні трудові відносини з підприємством, а відповідно запис в трудову книжку вноситься лише при набутті особою статусу працівника.

Чи має право громадянин Бондар Д.В. щодо внесення запису до трудової книжки про те, що він був власником ТОВ? Дайте аргументовану відповідь.

Теми для доповідей:

1. Сутність управлінської діяльності в господарському товаристві.
2. Види договорів в трудовому праві.
3. Відмінності цивільно-правового договору від трудового договору.
4. Сутність організаційно-управлінських відносини в трудовому праві.
5. Органи управління в господарських товариствах.
6. Співвідношення понять «роботодавець», «власник підприємства, установи, організації» та «керівник».
7. Історичний розвиток підходів до регулювання праці керівних працівників.
8. Особливості правового становища працюючого власника.

9. Роботодавці як один із основних суб'єктів трудового права.

Практичне заняття 2, 3.

Тема 3. Правове регулювання трудових відносин за участю власників господарських товариств.

1. Зміст трудових відносин за участю працюючих власників.
2. Умови виникнення та припинення трудових правовідносин за участю працюючих власників.
3. Специфіка відносин управління та праці в суб'єктах малого підприємництва.

Тема 4. Трудові правовідносини, що виникають із керівними працівниками господарських товариств, їх заступниками та членів колегіальних органів.

1. Поняття керівних працівників в трудовому праві.
2. Правовий статус керівника – як суб'єкта трудового права України, господарського товариства.
3. Підстави виникнення правовідносин, що виникають у зв'язку з керівних працівників господарських товариств.
4. Контракт як особлива форма регулювання трудових правовідносин із керівником господарського товариства.

Завдання для самостійної роботи.

1. ТОВ “Торгівельна компанія “Фенікс” перебувала у скрутному фінансовому становищі, у зв'язку з неможливістю виплачувати заробітну плату власниками даного підприємства було прийнято рішення про звільнення з посади директора громадянина Шадшеєва. Разом із звільненням Шадшеєва власниками ТОВ “Торгівельна

компанія “Фенікс” було прийнято рішення про призначення на посаду директора одного із засновників громадянина Рубієнка. З метою економії коштів в трудовому договорі, укладеному з громадянином Рубієнком було вказано, що він виконує свої обов’язки безоплатно. Проте дружина Рубієнка, переконувала, що таке вирішення ситуації не є правильним, праця директора має бути оплачена, а звільняти директора через скрутне фінансове положення не є законним.

Розкрийте зміст трудових правовідносин із працюючими власниками? Які умови виникнення правовідносин за участю працюючих власників? Надайте консультацію юриста, як правильно вирішити ситуацію?

2. У вересні 2019 року Акімов В.Л. уклав контракт із ТОВ “Київ-сталь”. Згідно умов контракту Акімов В.Л. повинен був приступити до роботи на посаду заступника директора з питань управління персоналом з 1 листопада 2019 року. У зв’язку з укладенням контракту Акімов В.Л. звільнився з попереднього місця роботи.

1 листопада 2019 року Акімов В.Л. прийшов на роботу до ТОВ “Київ-сталь” охоронець не пустив його на територію підприємства, повідомивши при цьому, що наказ про прийняття на роботу Акімова В.Л. не видавався, на посаді заступника з питань управління персоналом з 20 жовтня 2019 року працює громадянин Гаврилов В.П., директор ТОВ знаходиться у відпустці.

У зв’язку з тим, що Акімову В.Л. було відмовлено у прийнятті на роботу він звернувся за захистом своїх прав до адвоката.

Чи виникли трудові правовідносини у Акімова В.Л. з ТОВ “Київ-сталь”? Яким чином Акімов В.Л. може захистити свої права? Надайте консультацію адвоката.

3. Балакірев В.В. працював в адвокатському об’єднанні на посаді головного бухгалтера. Влітку він вирішив звернутись до керівництва із заявою про надання йому щорічної відпустки.

Директором було відмовлено у наданні відпустки Балакіреву В.В., у зв'язку з тим, що він працював на підприємстві лише чотири місяці, графіки відпусток складались, ще на початку року, а замінити виконання його обов'язків влітку у період відпусток немає ким.

Балакірев В.В. розлютився і почав вимагати звільнення, обґрунтовуючи це тим, що він знайде нову роботу, де його як працівника будуть цінувати, поважати та дотримуватись його прав.

Чи мав право головний бухгалтер на відпустку? Який порядок надання відпусток керівним працівникам? Надайте правову оцінку ситуації.

4. В липні 2021 року Клименко К.А. було звільнена з посади секретаря менеджером відділу управління персоналу через те, що минуле півріччя компанія понесла грошових збитків, була збитковою, у зв'язку з чим виникла необхідність скорочення персоналу. Не погодившись із звільненням Клименко К.А. звернулась до районного суду із позовом щодо оскарження свого звільнення та поновлення її на роботі.

Чи відноситься менеджер відділу управління персоналу до керівних працівників? Які повноваження менеджера відділу управління персоналом та чи відноситься до таких повноважень звільнення працівників? Які підстави звільнення з ініціативи роботодавця закріплені в трудовому законодавстві?

5. ЗАТ “Компанія “Альфа” потребувала працівника на посаду керівника підприємства. На дану вакансію відгукнувся О. Столяр, який був звільнений з минулої роботи за декілька років до досягнення пенсійного віку. Власниками компанії було проведено конкурсний відбір серед кандидатів, після чого на підставі результатів співбесіди із громадянином Столяром, на засіданні загальних зборів акціонерів товариства його призначено на посаду директора ЗАТ “Компанія “Альфа” та укладено контракт. В наказі про прийняття його на роботу було визначено, що він прийнятий на роботу з випробувальним терміном на 1 місяць.

По закінченню 1 місяця одним із акціонерів Компанії “Альфа” було повідомлено громадянина О. Столяру, про те, що враховуючи його вік, йому необхідно пройти додатковий випробувальний термін строком 2 місяці. Громадянин Столяр відмовився, вважаючи, що відносно нього за віковим критерієм було проявлено дискримінацію, а його звільнено з роботи як такого, що не пройшов випробувальний термін.

З метою захисту своїх прав О. Столяр звернувся до суду з позовом до ЗАТ “Компанія “Альфа” про моральної шкоди за проявлену дискримінацію та виплати вимушеного прогулу у зв’язку із незаконним звільненням.

Який передбачений трудовим законодавством порядок встановлення випробування для керівників господарських товариств? Чи мала в даному випадку дискримінація О. Столяра?

6. Р.О. Мішин пройшов співбесіду про роботу бухгалтером фірми “Артек” 18 вересня 2019 року, а 19 вересня був виданий наказ про прийняття його на роботу з 1 жовтня 2019 року. Прийшовши на роботу 1 жовтня, громадянину Мішину повідомили про те, що його трудовий договір та наказ про прийняття його на роботу анульований, а наказ про його прийняття на роботу скасований.

Чи виникли трудові правовідносини із Р.О. Мішиним та фірмою “Артек”? Надайте консультацію, як Мішин може захистити свої права в даному випадку?

Теми для доповідей:

1. Особливість правового статусу керівника в господарських товариствах.
2. Галузева приналежність правовідносин, що виникають у зв’язку з працею керівників господарських товариств.
3. Види та класифікація працівників, які виконують управлінські функції в господарському товаристві.

3. Реалізація самостійності праці керівника господарського товариства.
4. Самостійність керівників структурних підрозділів підприємств, установ організацій.
5. Правосуб'єктність керівника господарського товариства.
6. Керівник господарського товариства як посадова особа.
7. Здійснити аналіз специфіки трудової функції керівника підприємства.
8. Права та обов'язки керівника підприємства, установи, організації в сфері охорони праці.
9. Диференціація правового регулювання керівників комерційних та некомерційних організацій.
10. Порівняльна характеристика правового статусу керівників господарських товариств України та країн світу.
11. Юридична природа управляючих підсистем керівника у системі керівництва працею.
12. Порівняльна характеристика правового статусу керівників господарських товариств України та країн світу.
13. Порядок призначення на посаду керівника господарського товариства.
14. Ділові якості керівника господарського товариства.
15. Компетенція керівника господарського товариства.
16. Кваліфікаційні вимоги до керівника господарського товариства.
17. Конкурсний порядок прийняття на роботу керівника господарського товариства.
18. Контракт як особлива форма трудового договору з керівником: поняття, сторони, порядок укладення та строки.
19. Збереження комерційної таємниці як умова трудового договору з керівником підприємства та відповідальність за розголошення такої таємниці.
20. Режим робочого часу та облік робочого часу керівника підприємства, установи, організації.
21. Питання атестації керівників господарських товариств.
22. Підвищення кваліфікації керівних працівників.

- 23. Заборона сумісництва керівника як умова трудового договору.
- 24. Оплата праці керівника господарського товариства.

Практичне заняття 4.

Тема 5. Відповідальність керівних працівників господарських товариств у трудовому праві. Особливості припинення трудових правовідносин із керівниками господарських товариств.

- 1. Відповідальність керівних працівників.
- 3. Підстави припинення трудового договору із керівними працівниками господарського товариства.
- 4. Порядок припинення трудового договору з керівними працівниками господарського товариства.

Завдання для самостійної роботи.

1. В березні 2018 року громадянина М.В. Сіренка було призначено на посаду директора ТОВ “Торгівельний Дім “Кіт”, на підставі рішення загальних зборів засновників ТОВ, що було оформлено протоколом загальних зборів та видано відповідний наказ про прийняття М.В. Сіренка на посаду.

Через декілька місяців ТОВ “Торгівельний Дім “Кіт” було припинення здійснення господарської діяльності та виконання будь-яких економічних завдань. У зв’язку з чим М.В. Сіренко, втративши матеріальну та будь-яку іншу зацікавленість перебувати на посаді директора у ТОВ “Торгівельний Дім “Кіт”, виявив бажання звільнитися з посади директора ТОВ та влаштуватись на іншу роботу. У червня 2020 року громадянин Сіренко надіслав на адресу загальних зборів учасників ТОВ “Торгівельний Дім “Кіт” заяву про звільнення його з посади директора, зазначивши причиною звільнення відсутність заробітної плати та незадовільне матеріальне становище.

Крім того, в повідомленні М.В. Сіренко призначив дату загальних зборів на 20 червня 2020 року. Листи були отримані одержувачами повідомлень, проте на визначений дату та час ніхто із учасників ТОВ не з'явився, у зв'язку з чим заява Сіренка М. розглянута не була.

Для подальшого можливого звільнення та захисту своїх прав М.В. Сіренко звернувся до суду з позовом про припинення трудових відносин з ТОВ “Торгівельний Дім “Кіт” за власним бажанням із вимогою про стягнення вихідної допомоги. Крім того, М.В. Сіренко просив зобов'язати Центр надання адміністративних послуг міської ради виключити з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, запис про те, що він є директором ТОВ “Торгівельний Дім “Кіт”.

Який порядок звільнення керівника господарського товариства? Який порядок звільнення передбачено законодавством за ініціативи працівників? Яке рішення має прийняти суд за вказаним позовом М.В. Сіренка?

2. Бухгалтер підприємства Морковкін О.О. з'явився на роботу в нетверезому стані, у зв'язку з чим директор підприємства попросив повернутись його додому та не виконувати свої трудові обов'язки. Наступного дня директор підприємства зажадав пояснення від бухгалтера Морковкіна О.О. щодо факту появи його на роботі в нетверезому стані. Проте бухгалтер відмовив надавати жодні пояснення, обґрунтовуючи свою поведінку тим, що він був тверезим вчора, а директор вирішив влаштувати йому додатковий вихідний день.

Директором підприємства було прийнято рішення про звільнення з роботи бухгалтера підприємства за п. 4 ст. 40 КЗпП України, у зв'язку з відсутністю Морковкіна О.О. на роботі понад 3 години поспіль.

Який порядок звільнення з роботи керівних працівників господарського товариства? Чи законне звільнення бухгалтера? Натайте консультацію.

3. Громадянин Хоменко С.С. перебував на посаді директора комунального підприємства та був звільнений з посади за п. 2 ст. 36 Кодексу законів про працю України у січні 2021 року. Хоменко С.С. був не згоден з даним звільненням та звернувся до суду з позовом про поновлення на роботі та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу.

Свій позовом Хоменко С.С. обґрунтував тим, що у 2019 році його було призначено на посаду виконуючого обов'язки генерального директора комунального підприємства терміном на два місяці, проте письмового трудового договору та контракту з ним укладено не було. Даний факт, свідчить про те, що відсутні юридичні підстави вважати його трудові відносини строковими, а трудовий договір, який було з ним укладено, - строковим, у зв'язку з чим, звільнення за п. 2 ст. 36 КЗпП України, за закінченням строку дії контракту є незаконним. Крім того, у своєму позові Хоменко С.С., що його правовідносини із комунальним підприємством є тривалими, оскільки йому вже 10 разів поспіль, кожні 2 місяці, наказом продовжували термін перебування на посаді виконуючого обов'язки генерального директора підприємства.

Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову. В обґрунтування рішення судом зазначено про неможливість застосування положення статті 39-1 КЗпП України до даних трудових відносин. Строковий трудовий договір, укладений із Хоменком С.С., не може бути визнано безстроковим внаслідок неодноразового укладання з ним договорів на виконання обов'язків керівника закладу після завершення його дії, оскільки це буде порушувати вимоги Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" щодо повноважень обласної ради призначати керівників комунальних підприємств та обмежуватиме права територіальних громад сіл, селищ, міст, які об'єднали спільне майно, на постійній основі за конкурсом.

Хоменко С.С. з даним рішенням не погодився і подав апеляційну скаргу на дане рішення.

Який порядок обрання на посаду директора комунального підприємства? Чи можуть бути застосовані положення ст. 39-1 КЗпП України в даному випадку? Яке рішення має бути прийнято апеляційним судом?

4. Громадянина Калинина К.М. рішенням загальних зборів учасників ТОВ “Вікна-плюс” було звільнено з посади директора ТОВ за п. 5 ст. 41 КЗпП України, які відбулись 25 липня 2018 року, що було оформлено відповідним протоколом загальних зборів.

Одночасно із звільненням Калинина К.М., на посаду директора ТОВ “Вікна-плюс” було призначено громадянина Опенька П.П.. Новому директору було доручено провести всі необхідні дії пов’язані із звільненням Калинина К.М., щодо оформлення необхідних документів, ознайомлення із наказами, повідомлення відповідних державних органів, реєстраційні дії пов’язані зі зміною керівника товариства.

Калинин К.М. зі своїм звільненням був не згоден. Він зазначив, що участі в засіданні загальних зборів він не приймав, протокол не підписував, заяву про звільнення він не подавав, жодної згоди на звільнення ним не надавалось, порушень для дисциплінарного звільнення в нього немає.

13 березня 2019 року рішенням Господарського суду м. Києва було визнано недійсним рішення загальних зборів учасників ТОВ “Вікна-плюс” в частині звільнення Калинина К.М. з посади директора. У зв’язку з тим, що звільнення було проведено з порушенням вимог законодавства громадянин та на підставі рішення Господарського суду м. Києва від 13.03.2019 року, Калинин К.М. звернувся до районного суду з позовом про поновлення його на роботі на посаді директора ТОВ “Вікна-плюс”. Крім того, Калинин К.М. просив стягнути на його користь середній заробіток за час вимушеного прогулу та моральну шкоду, нанесену йому у зв’язку із незаконним звільненням, у розмірі 50 000 грн.

Який порядок звільнення за п. 5 ст. 41 КЗпП України? На яких працівників розповсюджується дана підстава для звільнення?

***Яке рішення має бути прийнято судом в даному випадку?
Вирішіть справу.***

5. Іванісенко Д.В. усунута від виконання обов'язків за ч. 3 ст. 99 ЦК України, у зв'язку з чим була видано наказ про звільнення з посади генерального товариства ПП “Сонечко” у зв'язку з припиненням повноважень. Громадянка Іванісенко Д.В. вважала таке звільнення не законним та звернулась до суду із позовом про поновлення на роботі. В обґрунтування свого позову Іванісенко Д.В. зазначила, що умовами контракту укладеного з нею, а саме пунктом 11, передбачено, що роботодавець (ПП “Сонечко”) може звільнити її за своїм одностороннім рішенням тільки у випадку наявності попередження про наступне звільнення за два місяці до запланованої дати звільнення, а також з виплатою компенсації передбаченої контрактом у розмірі 200 тис. грн.. Іванісенко Д.В. наголосила у позові, що про заплановане звільнення її не попереджали, жодної компенсації не виплатили.

Посилаючись на п. 11 свого контракту, Іванісенко Д.В. також зазначила, що статут ПП “Сонечко” також передбачає можливість одностороннього звільнення генерального директора, проте із дотриманням процедури, визначеної п. 11 контракту із генеральним директором.

Іванісенко Д.В. також зазначила, що припинення повноважень генерального директора за п. 3 ст. 99 ЦК України, що здійснюється рішенням вищого органу управління або виконавчого органу, не несе за собою автоматичного розірвання трудового договору з генеральним директором.

***Яке рішення має винести суд за позовом Іванісенко Д.В?
Надайте аргументовану відповідь.***

6. Гаврілов І.П працював на посаді президента в ПП “Медсервіс” на підставі трудового контракту, який було укладено 15 січня 2010 року строком на 10 років. Перебуваючи на посаді директора, 25 грудня 2018 року вирішив відпочити та видав наказ про

свою відпустку терміном на 20 днів. Даним наказом Гаврілов І.П. передав свої повноваження та призначив виконуючим обов'язки президента бухгалтера Крутько Р.В.. Про тимчасове заміщення його бухгалтером та про свою відпустку він повідомив власника ПП “Медсервіс”, після чого виїхав за межі України.

Повернувшись з відпустки, Гаврілов І.П. отримав листа із наказом про своє звільнення за п. 4 ст. 40 КЗпП України від 09.01 2019 року з підписом директора Крутька Р.В.. Загальні збори власників ПП не проводились, оскільки більшість власників перебувала за кордоном на відпочинку.

Із своїм звільнення Гаврілов І.П. не погодився та звернувся до суду із позовом про поновлення на роботі, стягнення моральної шкоди та середнього заробітку за час вимушеного прогулу.

Які порушення трудового законодавства було допущено при звільненні Гаврілова І.П.?

7. Ващенко В.Р. працювала в ПАТ “Проектний інститут цивільного будівництва” на підставі контракту, укладеного 23.03.2019 року, укладеного з Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. 05.01.2021 року її було звільнено з посади на підставі ч.3 ст. 99 ЦК України та п. 5 ст. 41 КЗпП України на підставі наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України в особі державного секретаря.

Ващенко В.Р. вважає таке звільнення не законним, оскільки наказ про її звільнення підписаний не уповноваженою на те особою. Вона стверджувала, що приймати на роботу та звільняти з роботи на підприємствах, які належать до сфери управління Міністерства, належать до компетенції міністра і відбувається лише за погодженням з головами місцевих держадміністрацій, а жодних погоджень на її звільнення Печерською районною державною адміністрацією в м. Києві не надавалось. Крім того, звільнення проведено з порушенням процедури звільнення за ініціативи

роботодавця, оскільки Ващенко В.Р. перебувала під час звільнення в лікарні.

Чи мав державний секретар повноваження приймати наказ про звільнення? Який порядок звільнення керівника підприємства, які належать до управління Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України? Чи могло бути проведено звільнення директора в період його тимчасової непрацездатності? Надайте аргументовану відповідь.

8. Через сильні снігопади 8-12 січня 2019 року було завдано значної шкоди міській комунальній системі та транспортним комунікаціям. У зв'язку з цим Київській міській голові видав розпорядження “Про незадовільну роботу служб міського господарства та районних адміністрацій”, яким було оголошено догану заступнику Голови Київської міської адміністрації, оголошено догани Голові Святошинської та Солом'янської районної адміністрації, а також позбавлено їх премій на найближчі пів року. Цим же розпорядженням Київський міський Голова зобов'язав фінансово-бухгалтерські служби відраховувати до 50% посадових окладів працівників, які винні у незадовільній роботі з прибирання снігу. Гроші, які були вилучені, повинні покрити збитки лікувальних установ та жителів міста, які отримали травми у дні снігопаду.

Надайте правову оцінку ситуації.

9. Андрієнко В.П., який є заступником директора ПП “Сміла”, звернувся із заявою до директора про звільнення за власним бажанням 23 жовтня 2019 року. 1 листопада 2019 року його було звільнено. Андрієнко В.П. не погодився із таким звільненням та звернувся до суду про поновлення на роботі, мотивуючи свій позов тим, що його було звільнено через 13 днів, а чинність його заяви складає 14 днів, і він мав намір скористатись своїм правом, щоб відізвати свою заяву.

Директор ПП “Сміла” не погодився із вимогами Андрієнка В.П. посилаючись на те, що на місце Андрієнка В.П. було запрошено

іншого кваліфікованого працівника в порядку переводу з іншого підприємства. Крім того, директор відзначив, що процедура зміни заступника директора є складною та довготривалою, оскільки мають бути внесені відомості до Єдиного державного реєстру про осіб, які мають право підпису та діяти від імені підприємства, адже посада заступника директора є саме такою.

Чи є законним звільнення Андрієнка В.П.? Як має бути вирішена справа в суді?

10. Головний зберігач цінностей Київського літературного музею Іванова А.П. було звільнена з роботи за п. 2 ст. 41 КЗпП України. Підставою такого звільнення стало те, що в музеї було безладдя, численні музейні цінності не поставлені на облік, температурний режим не відповідав нормам, що могло призвести до погіршення якості і пошкодження музейних експонатів. Разом із Івановою А.П. було звільнено з роботи заступника директора Власенко Р.П. з тієї ж підстави за п. 2 ст. 41 КЗпП України, оскільки у його безпосередньому підпорядкуванні перебувала громадянка Іванова А.П., а він приховував численні порушення, які були допущені Івановою.

Власенко Р.П. та Іванова А.П. не погодились із звільненням та вважали його не законним, у зв'язку з чим звернулись до спеціаліста у галузі трудового права.

Чи законне звільнення на цій підставі Власенка Р.П та Іванової А.П. за п.2 ст. 41 КЗпП України? Надайте консультацію.

11. Головний менеджер відділу управління персоналом на підприємстві Міхеєв О.В. працював на підприємстві по виробництві цигарок і тютюну. 16.03.2017 р. він подав заяву про звільнення на підставі п. 1 ст. 36 КЗпП (за угодою сторін). Цього ж дня сторони за взаємною згодою підписали угоду про припинення трудового договору. Проте в наказі про звільнення від 16.03.2017 р. роботодавець помилково послався не на п. 1 ст. 36 КЗпП, а на п. 1 ст. 26 КЗпП. Міхеєва О.В. було ознайомлено з даним наказом. У день

звільнення працівник отримав копію наказу, трудову книжку, а також усі виплати, що належать йому (у т. ч. вихідну допомогу). Ніяких претензій до роботодавця не заявляв. Проте в травні 2017 року цей колишній співробітник подав позов до суду з вимогою про поновлення на роботі, стягнення з відповідача середнього заробітку за час вимушеного прогулу і моральної шкоди.

Які терміни звернення до суду з позово про поновлення роботи? Чи можуть бути задоволені позовні вимоги Місєєва О.В?

Теми для доповідей:

1. Особливості припинення трудового договору за одноразове грубе порушення з керівником господарського товариства.
2. Припинення трудового договору у разі винних дій керівника, внаслідок чого заробітна плата виплачувалася несвоєчасно або в розмірах, нижчих від встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати
3. Припинення трудового договору на вимогу профспілкового або іншого уповноваженого на представництво трудовим колективом органу.
4. Порядок припинення трудового договору з керівником господарського товариства
5. Відсторонення керівника господарського товариства від здійснення трудових обов'язків.
6. Питання адміністративної та кримінальної відповідальності керівника господарського товариства як механізм захисту трудових прав працівників.
7. Види дисциплінарної відповідальності та порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності керівників господарських товариств.
8. Заохочення керівників: поняття, види та порядок застосування.
9. Матеріальна відповідальність керівника.
10. Види матеріальної відповідальності керівних працівників.

11. Порядок визначення та відшкодування шкоди заподіяної керівником господарському товариству.
12. Відмінність матеріальної відповідальності керівника від цивільно-правової відповідальності.
13. Порядок притягнення до матеріальної відповідальності керівника
14. Соціально-правова відповідальність керівника господарського товариства.
15. Виконання керівником підприємства своїх посадових обов'язків під час відпустки, у період тимчасової непрацездатності та інший неробочий час

ЗАВДАННЯ ДО РОЗДІЛУ 2

Практичне заняття 5.

Тема 6. Питання управління господарськими товариствами на рівні соціального партнерства.

1. Централізоване та локальне регулювання управлінських процесів в господарських товариствах.
2. Роль соціального партнерства у регулюванні труд відносин на локальному рівні.
3. Участь працівників в управлінні господарським товариством.
4. Локальні нормативно-правові акти в господарському товаристві.

Тема 7. Правове регулювання управління персоналом в господарських товариствах.

1. Поняття та значення управління персоналом в господарських товариствах.
2. Роль кадрової служби в управлінні господарськими товариствами.
3. Кадрова політика в господарських товариствах.
4. Формування професійної етики в господарському товаристві.

Завдання для самостійної роботи.

1. Колективним договором на ПП «Ромашка» було закріплено умову про те, що працівники мають право отримувати додаткову винагороду у вигляді премії за досягнення високих результатів при виконанні своєї роботи на передодні свят. При цьому, така винагорода можлива призначатись працівникам лише за згодою профспілки.

Дізнавшись про такий пункт колективного договору старший менеджер з питань управління персоналом в ПП «Ромашка»

Журавель Р.В. звернувся до адміністрації підприємства з вимогою про виплату йому додаткової премії, оскільки він виконує найбільшу кількість роботи у своєму відділі. На дану вимогу, він отримав відповідь про те, що йому не можна виплачувати премію, оскільки колективний договір було укладено до прийняття його на роботу, з колективним договором нових працівників не ознайомлюють і премії не виплачують.

Дайте правову оцінку ситуації.

2. Керівником ПАТ «Вікторія-груп» постійно відбувалась виплата заробітної плати із затримкою на значний час, крім того працівники працювали в жахливих умовах праці, які не відповідали вимогам гігієни праці, пожежної безпеки та іншим вимогам законодавства щодо охорони праці. У зв'язку з цим, ряд працівників оголосили страйк та не вийшли на роботу.

Який порядок оголошення страйку на підприємстві? Чи правомірно працівники ПАТ «Вікторія-груп» не вийшли на роботу? Яким чином працівники господарського товариства можуть приймати участь в питаннях, пов'язаних з управлінням?

3. Директором ТОВ «Імперія» неодноразо не виплачувалась заробітна плата працівникам. Коли у квітні 2021 року, працівники вкотре не отримали заробітну плату, ними було зроблено звернення до профспілкової організації про захист їх прав та виражено прохання здійснити дії щодо усунення директора з посади. Голова профспілкового комітету звернувся до засновників ТОВ «Імперія» про звільнення з посади директора у зв'язку із постійним порушенням трудового законодавства.

Чи мають право профспілки порушувати питання про звільнення директора ТОВ з роботи? За якою підставою може бути звільнено директора ТОВ «Імперія» з роботи? Які види відповідальності може понести директор за не виплату заробітної плати?

4. У фізичної особи-підприємця Моргунової працювало п'ятеро працівників. Дізнавшись про можливість укладення колективного договору яким можливо здійснити покращення соціально-побутових умов роботи, працівники звернулись до Моргунової з проханням про укладення трудового договору.

Чи обов'язкове укладення колективного договору в господарському підприємстві? Чи можливе укладення колективного договору якщо роботодавцем є ФОП? Який порядок укладення колективного договору на підприємстві?

5. Адвокат Назаренко Р.В. працював в адвокатському об'єднанні, та звернувся до директора із проханням про оплату йому курсів підвищення кваліфікації. Директором було відмовлено Назаренку Р.В., посилаючись на те, що трудовим договором така умова не передбачено, а внутрішніми актами об'єднання передбачена умова щодо зобов'язання працівників здійснювати постійне підвищення своєї кваліфікації. В день перебування Назаренка Р.В. на семінарі по підвищенню кваліфікації, його звільнили за прогул.

Чи правомірна відмова директора адвокатського об'єднання? Якими документами регулюються питання щодо підвищення кваліфікації працівників в господарському товаристві? Чи існують в трудовому законодавстві гарантії для працівників під час проходження навчання та підвищення кваліфікації?

6. 10 березня 2016 року Клімова В.А. прийняли на посаду бухгалтера касира з випробувальним строком у 2 місяці. А 10 травня 2016 року він був звільнений на підставі ч. 2 ст. 28 КЗпП – у зв'язку з непроходженням випробувального строку (зараз звільнення із цієї причини проводиться на підставі п. 11 ст. 40 КЗпП). Колишній працівник не погодився зі своїм звільненням і звернувся до суду. У своєму позові він просив суд визнати наказ про звільнення незаконним, стягнути з відповідача середній заробіток за час вимушеного прогулу – починаючи з 11 травня 2016 р. і до дня винесення судової постанови, а також змінити формулювання

звільнення: змінити підставу на п. 1 ст. 36 КЗпП (звільнення за угодою сторін).

Представник підприємства заперечив позов та пояснив, що Клімова В.А. було звільнено правомірно, оскільки під час випробувального терміну ним не виконувались посадові обов'язки, а з посадовою інструкцією бухгалтера-касира, затвердженою директором підприємства Клімов В.А. взагалі відмовився ознайомитись. Актами комісій у складі працівників підприємства від 10.02.2016 р., 14.02.2016 р. та 16.02.2016 р. підтверджено, що позивач був ознайомлений із посадовою інструкцією бухгалтера-касира, ця інструкція знаходилася у нього на робочому столі, проте на неодноразові пропозиції її підписати роботодавець отримував відмову.

Чи відноситься до локальних нормативно-правових актів посадові інструкції? Яким чином регулюється управління господарським товариством на локальному рівні? Чи було законне звільнення Клімова В.А.? Як вирішити справу.

Теми для доповідей:

1. Роль керівника господарського підприємства у соціально-партнерських відносинах.
2. Участь працівників в управлінні господарським товариством.
3. Профспілкові організації та їх роль у здійсненні управління господарським товариством.
4. Участь трудового колективу в управлінні підприємством.
5. Управління персоналом як складова управління господарським товариством
6. Значення кадрової політики в системі управління господарським товариством.
7. Система управління персоналом на підприємстві.
8. Служба управління персоналом в господарському товаристві: правовий статус та повноваження.

9. Поняття та значення кадрової політики в господарському товаристві.
10. Правові засади підбору персоналу.
11. Оцінювання персоналу як складова управління персоналом.
12. Навчання та професійний розвиток персоналу.
13. Адаптація персоналу в господарському товаристві: поняття та загальна характеристика.
14. Порядок проведення атестації персоналу.
15. Правові аспекти роботи з кадровим резервом.
16. Мотивація та стимулювання персоналу.
17. Управління процесом вивільнення персоналу
18. Корпоративна культура: поняття, значення та функції.
19. Формування професійної етики в господарському товаристві.

Питання на залік

1. Загальна характеристика правовідносин у сфері праці.
2. Роль та значення трудових правовідносин в управлінні в господарських товариствах.
3. Співвідношення норм трудового права та корпоративного права в питаннях управління господарським товариством.
4. Поняття та загальна характеристика суб'єктів управління в господарських товариствах.
5. Одноособовий виконавчий орган та його роль в управлінні господарським товариством.
6. Колегіальний виконавчий орган та його роль в управлінні господарським товариством.
7. Поняття й роль керівника у трудових правовідносинах.
8. Зміст правового статусу керівника.
9. Правовий статус керівника – як суб'єкта трудового права України.
10. Галузева приналежність правовідносин, що виникають у зв'язку з працею керівних працівників.
11. Підстави виникнення правовідносин, що виникають у зв'язку з працею керівних працівників.
12. Правовий зміст і ступінь самостійності праці керівника.
13. Контракт як особлива форма укладання трудових правовідносин із керівним працівником.
14. Порядок укладення та строк контракту з керівним працівником.
15. Порядок заміщення посади керівника: призначення, обрання, заміщення на конкурсній основі.
16. Матеріальна (майнова) відповідальність керівника.
17. Підстави припинення трудового договору з керівним працівником.
18. Особливості припинення трудового договору за одноразове грубе порушення з керівником господарського товариства.

19. Припинення трудового договору у разі винних дій керівника, внаслідок чого заробітна плата виплачувалася несвоєчасно або в розмірах, нижчих від встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати
20. Припинення трудового договору на вимогу профспілкового або іншого уповноваженого на представництво трудовим колективом органу.
21. Порядок припинення трудового договору з керівником господарського товариства.
22. Збереження комерційної таємниці як умова трудового договору з керівником підприємства та відповідальність за розголошення такої таємниці.
23. Режим робочого часу та облік робочого часу керівника підприємства установи організації.
24. Питання атестації керівників господарських товариств.
25. Підвищення кваліфікації керівних працівників.
26. Специфіка відносин управління та праці в суб'єктах малого підприємництва.
27. Зміст трудових відносин за участю працюючих власників.
28. Стимулювання самозайнятості населення та створення нових робочих місць суб'єктами малого підприємництва.
29. Умови виникнення та припинення правовідносин за участю працюючих власників.
30. Диференціація правового регулювання керівників комерційних та некомерційних організацій.
31. Зарубіжний досвід регулювання праці керівних працівників та працюючих власників.
32. Розкрийте встановлення юридичної природи управляючих підсистем керівника у системі керівництва працею.
33. Здійсніть аналіз специфіки трудової функції керівника підприємства.
34. Теоретико-правові питання укладання трудового договору з керівником.

35. Особливості регулювання атестації керівних працівників в сучасних умовах.
36. Співвідношення понять «керівник-працівник» та «керівник — власник».
37. Історично – правовий аспект правового статусу керівника.
38. Роль керівника господарського підприємства у соціально-партнерських відносинах
39. Значення кадрової політики в системі управління господарським товариством.
40. Система управління персоналом на підприємстві.
41. Служба управління персоналом в господарському товаристві: правовий статус та повноваження.
42. Поняття та значення кадрової політики в господарському товаристві.
43. Правові засади підбору персоналу.
44. Оцінювання персоналу як складова управління персоналом.
45. Навчання та професійний розвиток персоналу.
46. Адаптація персоналу в господарському товаристві: поняття та загальна характеристика.
47. Порядок проведення атестації персоналу.
48. Правові аспекти роботи з кадровим резервом.
49. Мотивація та стимулювання персоналу.
50. Управління процесом вивільнення персоналу
51. Корпоративна культура: поняття, значення та функції.
52. Формування професійної етики в господарському товаристві.

Алгоритм до практичних завдань

При розв'язанні задач студенти, насамперед, повинні ознайомитись із запропонованим матеріалом, визначити ключові питання задачі та ознайомитися з відповідними чинними нормативними актами. Слід враховувати вказівки для самостійного вивчення навчальної дисципліни «Трудо-правові питання управління в господарських товариствах».

Рішення повинно являти собою розгорнуту і обґрунтовану відповідь на поставлені запитання, а також на запитання, що виникають в результаті логічного аналізу умов задачі. Вони повинні містити посилання на відповідні нормативні акти, їх назву, ким і коли прийняті, де надруковані. У разі необхідності у висновках повинні бути використані певні теоретичні положення.

Отже, тільки при з'ясуванні всіх обставин та вмінні самостійно аналізувати конкретну ситуацію і правильно застосовувати діюче трудове законодавство, можна отримати більш правильний варіант при вирішенні задач.

Увага! Всі роботи будуть розглядатися з ракурсу академічної порядності студента. Згідно ст. 42 Закону "Про освіту"¹ від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII

1. Академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

¹ Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

об'єктивне оцінювання результатів навчання.

3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

4. Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація - вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

5. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєнні вченого звання;

позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєного вченого звання;

відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

6. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

позбавлення академічної стипендії;

позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

7. Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності.

8. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається уповноваженим колегіальним органом управління закладу освіти з урахуванням вимог цього Закону та спеціальних законів.

Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

9. Форми та види академічної відповідальності закладів освіти визначаються спеціальними законами.

10. За дії (бездіяльність), що цим Законом визнані порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених законом.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Азямова Л.В. Аттестация персонала организации: Методические и организационные аспекты. – Диссертация кандидата экономических наук. – 08.00.05. – Экономика и управление народным хозяйством (по отраслям и сферам деятельности в т.ч.: теория управления экономическими системами; макроэкономика; экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами, управление инновациями; региональная экономика; логистика; экономика труда; экономика народонаселения и демография; экономика природопользования; землеустройство и др). – 2002.
2. Александров Н.Г. Трудовое правоотношение. М.: Юрид. изд-во М-ва юстиции СССР, 1948. - 336 с.
3. Алексеев С.С., Мозолин В.П., Яковлев В.Ф. Правовое обеспечение целостной системы управления народным хозяйством СССР. Сов. Гос-во и право. 1987. №2. С. 16-22.
4. Антюшина Н.М. Трудовые отношения, условия труда и социальная поддержка трудящихся в Швеции. Труд за рубежом. 2003. № 1(57). С. 91 – 112.
5. Ануфрієв М.І. Соціологічно-правові аспекти зміцнення службової дисципліни в органах внутрішніх справ України: Навчально-методичний посібник / В.С. Венедиктов, О.В. Негодченко, В.О. Соболев, В.К. Шкарупа, В.І. Щербина. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. 164 с.
6. Бандурка О.М. Заходи адміністративного припинення в діяльності міліції: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. – Х., 1994. – 158 с.
7. Барабаш А. Т. К вопросу о понятии дисциплинарного проступка рабочих и служащих. Правоведение. 1965. № 3. С. 65 – 70.
8. Барабаш О.Т. Дисципліна праці: [навч. посібник]– Харків: УкрЮА, 1994. – 52 с.
9. Баришніков В.М. Тестовий контроль рівня знань керівних працівників та спеціалістів державної служби зайнятості.

- Навчально-методичний посібник для державних службовців, які навчаються за професійною програмою підвищення кваліфікації керівних працівників та спеціалістів державної служби зайнятості. – Київ, 2010 р. – 48 с.
10. Бару М.И. Материальные санкции в трудовом праве. Сов. гос-во и право. – 1981. – № 3. – С. 33 – 37.
11. Барышникова Т. Ю. Формы и способы защиты трудовых прав и охраняемых законом интересов в российском трудовом праве: дис... канд. юрид. наук : 12.00.05 Ярославль, 2005. – 235 с.
12. Башмакова Н. Про статус керівника підприємства, установи, організації: деякі невирішені питання. Право України. 1999. №2. С. 34 - 37.
13. Беліков О. Врегулювання взаємин керівника із трудовим колективом за допомогою колективного договору. Юридичний журнал. 2007. 3. С. 129-132
14. Беліков О. Припинення трудових відносин з найманим керівником. Юридичний журнал. – 2007. - №5. URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=2670 (дата звернення 15.07.2021)
15. Борисова Е.А. Оценка и аттестация персонала. СПб., 2002. 259 с.
16. Вапнярчук Н.М. Правове регулювання дисциплінарної відповідальності державних службовців в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля - Луганськ, 2010.-20 с.
17. Венгеров А.Б. Выборность руководящих работников предприятий, учреждений, организаций (выступление за круглым столом) // Сов. Гос-во и право. 1988. №1. С.54-59.
18. Венедіктов С. В. Щодо припинення трудових відносин з керівником товариства з обмеженою відповідальністю. Від громадянського суспільства - до правової держави : Тези доп. IV міжнар. наук.-практ. конф. (24 квіт. 2009 р.). - Х. : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2009. - С. 175-177
19. Вергелес Д. Подвійний статус «боса». Правовий тиждень. – 2008. – № 10. – С. 10.

20. Волинець В.В. Забезпечення виконання зобов'язань за трудовим договором: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Інститут держави і права ім. Корещького НАН України. Київ, 2011.-16 с.
21. Вольберг И.С. Отстранение от работы по советскому трудовому праву / И.С Вольберг. Учен. записки Таджикского ун-та. 1955. Т. 8. С. 21 – 28.
22. Гершанов Е. Дополнительные меры правового воздействия к нарушителю трудовой дисциплины. Социалистическая законность. – 1986. – № 3. – С. 45 – 47.
23. Гинцбург Л.Я. Социалистическое трудовое правоотношение. М.: Наука, 1977. - 336 с.
24. Глазырин В.В. Правовое регулирование труда исполнительных руководителей акционерных обществ. Законодательство и экономика. 1999. – № 11. – С. 29.
25. Глазырин В.В. Проблемы правового регулирования труда в условиях перехода к рыночной экономике: Институт законодательства и сравнительного правоведения при правительстве РФ: Труды 60. М., 1995 - С 3 – 12.
26. Грибанов В. П. Осуществление и защита гражданских прав. – Изд. 2-е, стереотип.: Статут, 2001. 411 с.
27. Денисенко А. П. Загальна характеристика умов та підстав виникнення трудових відносин з керівником підприємства. Публічне право. - 2012. - N 3. - С. 417-422
28. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників: наказ МОЗ України від 29.03.2002 р. № 117. URL: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20020329_117.html. (дата звернення 16.08.2021)
29. Ерохин В. И. Теоретические основы обеспечения неприкосновенности частной жизни при реализации юридической ответственности: автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.01. Владимир, 2006. 25 с.
30. Єфанова Н. Зміна керівництва у господарському товаристві. Юридичний журнал. - 2004. - 10. - С. 58-62
31. Жигалкін І. П. До визначення правового статусу керівника

- юридичної особи як її органу і як працівника. Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. 2014. №4 (79). С. 105-113
- 32.Замордугев Д.Г. Руководитель организации как специальный субъект трудового права : Дис. ... канд.юрид.наук : 12.00.05. М., 2005. С. 90.
- 33.Землянська О. В. Проблема розвитку соціально-перцептивної компетенції керівника. Право і Безпека : наук. журн. 2014. N 3. С. 213-216
- 34.Зеркалов Д. В. Забезпечення безпеки керівників підприємств. Безпека життєдіяльності. 2007. 10. С. 30-33
- 35.Заруднєв Є. О. Майнова відповідальність керівників суб'єктів господарювання в Україні та ФРН. Вісник господарського судочинства. 2011. N 2. С 203-204
- 36.Ісаєв Ю. В. Щодо правового статусу керівника підприємства, установи, організації. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. Одеська національна юридична академія. 2012. Вип. 63. С. 406-411
- 37.Кіяшко В. І. Правове регулювання діяльності керівника підприємства, установи, організацій як учасника трудових правовідносин : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 - Львів : Б. в., 2010. 18 с.
- 38.Кельцева А.А. Особенности заключения и расторжения трудового договора (контракта) с руководителем организации. Законодательство. 1997. №4. С.40-45.
- 39.Киселев И.Я. Сравнительное и международное трудовое право: учебник М.: Дело, 1999. 728 с.
- 40.Кисельов И.Я. Трудовое право России и зарубежных стран. Международные нормы труда. М.: Эксмо, 2005. 608 с.
- 41.Кисіль Л.Є. Керівник підприємства: компетенція та адміністративна відповідальність. К.: Наука, 1998. 82 с.
- 42.Кобец Е.А. Организация, нормирование и оплата труда на предприятиях отрасли: учеб. пособ. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2006. – 375 с.

43. Кодекс законів про працю України. Затверджений Законом УРСР від 10 грудня 1971 року. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. Додаток до № 50. Ст. 375.
44. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. К.: Україна, 1996. 54 с.
45. Коренев Э.Н. Анализ современного состояния системы корпоративного управления в Украине. Економіка: Менеджмент. Підприємництво: 36. наук, праць. Луганськ, 2001. №4. С. 180-190.
46. Коршунова Т.Ю. Правовое регулирование труда руководителя организации: единство и дифференциация. Журнал российского права. 1998. № 6. С. 34.
47. Кравець В.Р. Атестація державних службовців в Україні. - Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Одеська національна юридична академія, Одеса, 2003.
48. Крутова Л.А. Работодатель как субъект трудового права : Дис. ... канд.юрид.наук : 12.00.05. М., 2000. С. 43-45.
49. Купіна Л.Ф. Правове регулювання атестації педагогічних та науково-педагогічних працівників в Україні: Дис... канд. Наук: 12.00.05 – 2008.
50. Куренной А.М. Правовое регулирование трудовых отношений с руководителем организации URL: <http://www.ippnou.ru/print/000233/>
51. Курс российского трудового права: В.3-х т. – Т. 1: Общая часть / Под. ред. Е.Б. Хохлова. – СПб., 1996. – 589 с.
52. Кучма О.Л., Сіньова Л.М. Працевлаштування: загальна характеристика. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Спецвипуск, 2019. С. 76-78.
53. Кучма О.Л., Сіньова Л.М., Черноус С.М. Трудове право України. Практикум для студентів юридичного факультету – Київ: «Освіта України», 2017. – 150 с.
54. Kuchma O., Kuzmenko G., Sinyova L. HEADS AND TOP

- EXECUTIVES: SUBJECT COMPOSITION AND RELATIONS BETWEEN THE CONCEPTS IN UKRAINIAN LEGAL SPACE // Professional competencies and educational innovations in the knowledge economy: collective monograph / Editors Lyubomira Popova, Mariana Petrova. Veliko Tarnovo, Bulgaria: Publishing House ACCESS PRESS, 2020. 532 p. P. 273-281
- 55.Лазор В.В. Правовые проблемы совершенствования порядка разрешения коллективных трудовых разногласий. Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 9. – С. 74 – 77.
- 56.Лапуста М. Планирование и распределение рабочего времени руководителя. Журнал «Управление компанией». URL: <http://www.management.web-standart.net/articles/1002/>
- 57.Лебедев В.М. Трудовое право: проблемы общей части. Томск: Томский гос. педагог, ун-т, 1998. - 420 с.
- 58.Лившиц Р.З. Право и материальное стимулирование труда. М.: Московский рабочий, 1976. 86 с.
- 59.Майданик Р. Відповідальність керівників господарських товариств за збитки, заподіяні внаслідок неналежного здійснення своїх повноважень// Юридична Україна. 2008. 8. С. 36-41
- 60.Малиновська К. А. Обов'язки керівника щодо безпечних і незалежних умов праці. Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2013. Вип. 61. С. 225-232
- 61.Малиновська К. А. Особливості контракту з керівником юридичної особи. Право та інновації. 2014. N 4. С. 163-170. - Бібліогр. : с. 168-170
- 62.Малиновська К. А. Відповідальність керівника підприємства за трудовим законодавством України. Актуальні проблеми права: теорія і практика, Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля, Ін-т юриспруденції та міжнар. права. - 2013. - № 26. - С. 358-363.
- 63.Маленко О. Правові підстави та порядок звільнення керівника підприємства, установи, організації за одноразове грубе порушення трудових обов'язків. Підприємництво, госп-во і право

- : наук.-практ. госп.-прав. журн. 2011. N 12. С. 86-90.
- 64.Марченко О. А. Ділова етика керівника та соціальна відповідальність. Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. 2008 р. №3/2(45). 2008. С. 64-66
 - 65.Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. Перевод с англ. М.: Дело, 1992. 702 с.
 - 66.Могила Д. В. Правовий статус керівника організації як працівника: автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 - Одеса, 2013. - 20 с.
 - 67.Мосіна А. Керівник та конфлікт. Бюлетень національної служби посередництва і примирення. - 2003. - 4. - С. 26-33
 - 68.Нинюк М. А. Взаємовідносини керівника та підлеглого : (організаційний аспект). Актуальні питання реформування правової системи України : Зб. наук. ст. за матеріалами V Міжнар. наук.-практ. конф. , м. Луцьк, 30-31 трав. 2008 р. - Луцьк : Волин. обл. друкарня / уклад. Т. Д. Климчук, 2008. - С. 161-163
 - 69.Нуртдинова А.Ф., Чиканова Л.А. Соотношение трудового договора и нового гражданского законодательства. Новый Гражданский кодекс России и отраслевое законодательство: Труды института законодательства и сравнительного правоведения при Президенте РФ. – М., 1995. – №59 – С. 7-15.
 - 70.Осипова А. Независимый директор – миф или реальность? // Журнал «Top Manager».URL://www.mm.com.ua/russian/evolution/evolution_text7pm_articleltoShow=35894
 - 71.Охотнікова О.М. Адміністративна відповідальність керівника державного підприємства, установи, організації в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 /Націон. акад. держ. податк. служби України. Ірпінь, 2004.21 с.
 - 72.Охотнікова О.М. Деякі аспекти посилення соціально-правової відповідальності керівника в антикризовому менеджменті. Вісник Запорізького юридичного інституту. 1999 р. №3(8). - 1999. - С. 65-75

- 73.Погорєлова О.С. До питання визначення повноваження керівника підприємства щодо збереження та захисту комерційної таємниці Актуальні проблеми соціального права в Україні: збірник наукових праць. Харків: «Юрайт», 2017. С.162-170.
- 74.Погорєлова О.С. Проблеми захисту корпоративних прав власників та трудових прав працівників: аналіз судової практики. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2019. № 4(111). С.49-54
- 75.Погорєлова О.С. Напрями вдосконалення трудового законодавства. Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. 2018. №1. С. 33-39
- 76.Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116. Урядовий кур'єр від 01.02.1996 р.
- 77.Постанова № 9 Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя». Право України. – 1996. – № 12. – С. 91 – 94.
- 78.Постанова Кабінету Міністрів України від 2 березня 1998 р. № 255 «Про гарантії та компенсації при переїзді на роботу в іншу місцевість». Офіційний вісник України від 19.03.1998 – 1998 р., № 9, стор. 124, код акту 4944/1998.
- 79.Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 грудня 1992 р. № 14 «Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками». Законодавство України про працю: Зб. норматив.-прав. актів. Х.: Одісей, 2003. С. 665 – 675.
- 80.Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 р. № 9 «Про практику розгляду судами трудових спорів» / Законодавство України про працю: зб. нормат. акт. – Х.: ТОВ «Одісей», 2003. – С. 646 – 664.

81. Прилипко С.М., Ярошенко О.М. Трудове право України: Підручник. - 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Вид-во ФІНН, 2009. – 728 с.
82. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. // Відом. Верховн. Ради України. - 2008.-№50-51.-Ст. 384.
83. Про внесення змін і доповнень до Кодексу законів про працю Української РСР при переході до ринкової економіки: Закон УРСР від 20 березня 1991 р. Відом. Верховн. Ради УРСР. – 1991. - № 23 – Ст.267.
84. Про затвердження Випуску 1 «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників: Наказ Мін-ва праці та соц. політики України від 29 грудня 2004 р., №336 // Укр. інвест. газ. - 2007. - №45.
85. Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12.01.2012 № 4312-VI. Відомості Верховної ради України від 28.09.2012 р., № 39, стор. 1693, стаття 462.
86. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17 липня 1997 р. Відом. Верховн. Ради України. - 1997. -№39. - Ст. 261.
87. Про типову форму контракту з керівником підприємства, що є у державній власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.1995 р., № 597 Українська інвестиційна газета. – 2007. – № 50.
88. Прокопенко В.И. О субъектах правовых отношений комитета профсоюза с администрацией предприятия. Проблемы трудового права и права социального обеспечения. М.: Институт гос-ва и права АН СССР, 1975. – С.75-81.
89. Прокопенко В.І. Трудове право України: Підручник. Х: Консум, 1998. 480 с.
90. Процевский А.И. Метод трудового регулирования трудовых отношений. М.: Юрид. Лит., 1972. 176 с.

- 91.Процевский В. А. Правовое регулирование отстранения рабочих и служащих от работы: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / В. А. Процевский. Х., 1981. 16 с.
- 92.Процевський О.І. Особливості юридичної відповідальності у сфері трудового права. Зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди. «Право». – Вип. 21. – 2014. – С. 13-25.
- 93.Рачинський А. Особливості та зміст професійної діяльності керівника. Вісник Національної Академії державного управління при Президентові України. 2004. 4. С. 112-118
- 94.Римар І. А. Особливості правового статусу керівника як суб'єкта індивідуальних трудових правовідносин. Актуальні проблеми регулювання відносин у сфері праці і соціального забезпечення : тези доп. III Міжнар. наук.-прак. конф., 7-8 жовт. 2011 р. / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Х. 2011. С. 331-335
- 95.Саламатов В. Вміння слухати як професійна якість керівника. Віче : журн. Верхов. Ради України. - 2013. - N 19. - С. 14-15
- 96.Свічкарьова Я. В. Вдосконалення законодавства про матеріальну відповідальність керівників акціонерних товариств. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Сер. юридична. Вип. 2. 2007. С. 121-129
- 97.Свічкарьова Я. Особливості розірвання трудового договору з керівниками акціонерних товариств за п. 1 ст. 41 КЗпП України. Підприємництво, господарство і право. 2006. 9. С. 43-46
- 98.Серегина В.В. Справедливость – основополагающий принцип принуждения по советскому праву. Право. Ускорение. Справедливость. – Саратов: Изд-во Саратовск. ун-та, 1989. – С. 62 – 64.
- 99.Середа О.Г. Роботодавець як суб'єкт трудового права: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Нац. юрид. акад. України. - Х., 2004. -21 с.
100. Семенів О. М. Удосконалення концепції підвищення кваліфікації керівних кадрів у промисловому комплексі та інших

- видах економічної діяльності України. Проблема ефективного використання та професійно-технічної підготовки кадрів промислового сектору економіки України : доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 28-29 лист. 2007 р. Т.1. - К. : РВПС України НАНУ, 2008. - С. 159-168
101. Силин А.А. Локаут в системе трудовых отношений. Труд за рубежом. – 1995. – № 1. – С. 18 – 29.
 102. Сіроха Д. Несамостійність праці як критерій розмежування трудових та інших відносин. *Публічне право*. 2013. № 1 (9). С. 226-232.
 103. Сіроха Д.І. Проблеми співвідношення публічної та корпоративної нормотворчості в трудовому праві України. Прикарпатський юридичний вісник. Том 1 № 4(29). 2019. с. 94-98.
 104. Скобелкин В.Н. Юридические гарантии трудовых прав рабочих и служащих. М.: Юрид. лит., 1969. 183 с.
 105. Словіцька Т. В. Сутність феноменів керівництва та лідерства. Університетські наукові записки, 2009, №3. Хмельницький університет управління та права. 2009. С. 306-312
 106. Слюсар А.М. Керівник підприємства: проблема визначення правового статусу. Держава і право. Випуск № 45. – С. 320-326.
 107. Слюсар А. М. Трудова функція керівника підприємства. Проблеми законності. Вип. 107. - Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. редкол. В. Я. Тацій [та ін.] , 2010. С. 78-84 .
 108. Сіньова Л. М., Кузьменко Г. В., Погорєлова О. С. Особливості регулювання трудових правовідносин керівних працівників: Навчальний посібник для студентів юридичного факультету. Сіньова Л. М., Кузьменко Г. В., Погорєлова О. С. К. : ФОП Маслаков, 2020. 210 с.
 109. Сіньова Л. М. Проблеми правового регулювання праці керівних працівників та працюючих власників. Практикум для студентів юридичного факультету. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 67 с.

110. Сіньова Л.М. Надомна та дистанційна роботи в період карантину // Актуальні питання розвитку юридичної науки та практики: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (21 травня 2021 року) у 2 т.. За заг. ред. к.ю.н., доц. Г.З. Огнев'юк, к.ю.н. А.В. Айдинян. К., 2021. Т. 1. 360 с. С. 356-358
111. Смирнов В.Н. Внутренний трудовой распорядок на предприятии. JL: Изд-во ЛГУ, 1980. 159 с.
112. Смирнов В.Н. Понятие нарушений в сфере трудовых отношений и его виды. Известия ВУЗов. Правоведение. - 1968. - №2. - С. 73 — 76.
113. Соболев С.А. Правовые способы воздействия на мотивацию труда работника (История и современность): дис... канд. юрид. наук : 12.00.05 / С.А. Соболев. – Ижевск, 1998. – 193 с.
114. Сойфер В.Г. Правовое регулирование трудовых отношений: запоздалый ответ на вызовы реальности. Трудовое право. 2010. № 10. С. 89-99
115. Стависский П. Р. Материальная ответственность за незаконное отстранение от работы. Правоведение. – 1982. □ № 1. – С. 68 – 72.
116. Стависский П.Р. Основания отстранения от работы. Правоведение. – 1977. – № 2. – С. 94 – 100.
117. Стефанчук Р. О. До питання забезпечення цивільно-правової охорони приватного життя фізичної особи: досвід України та Німеччини. Університетські наукові записки. 2005. №4 (16). С. 68 – 72.
118. Стилль работы и образ жизни руководителя: анализ проблемы, рекомендации / Рук. авт. колл. К. Ладензак. М.: Экономика, 1985. 280 с.
119. Теньков С. Як перевірити компетенцію керівника суб'єкта господарської діяльності. Юридичний вісник України. 2010. 15 (10-16 квітня). - С. 10

120. Теория государства и права: Учебник / Под ред. Корельского, В.Д. Перевалова. – М.: Изд. Группа ИНФРА-М-НОРМА, 1997. – 570 с.
121. Терницький С.М. Правове регулювання конкурсного заміщення посад державних службовців: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля. Луганськ, 2010. 20 с.
122. Томашевский К.Л. Очерки трудового права (История, философия, проблемы систем и источников) / К. Л. Томашевский; науч. ред. О.С. Курылева. Минск : «Изд. центр БГУ», 2009. 335 с.
123. Трофимовська Ю. В. Теоретичні проблеми відмінності матеріальної відповідальності за трудовим правом від майнової відповідальності за цивільним правом України .Форум права. 2015. № 1. С. 323–328. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_1_53.pdf
124. Трудовое право: Підручник / за ред. Н.Б. Болотіної, Г.І. Чанишевої. – К.: Т-во Знання, 2000. – 564 с.
125. Трудовое право: Энциклопедический словарь / [ред. кол.: С.А. Иванов и др.] – [4-е изд.]. – М.: Советская энциклопедия, 1979. – 527 с.
126. Трудовой Кодекс Азербайджанской Республики URL: <http://www.zewo.ru/codes/>
127. Тюрін С. Наслідки перевищення повноважень керівника господарського товариства щодо укладення угод від його імені. Юридичний радник. - 2005. - 5. - С. 55-57
128. Фари́на Ю. Рекомендації щодо формування бази знань керівників вищої ланки з теорії і практики врегулювання конфліктів. Бюлетень національної служби посередництва і примирення. 2008. 7 (№7-8). С. 26-28
129. Фурлет Н.Я. Керівник закладу освіти - суб'єкт трудового права. Автореф. дис канд наук – 12.00.05. Київ.2018. с. 19
130. Хаустова Н.А. Защита трудовых прав граждан в международном частном праве: автореф. дис... канд. юрид. наук:

- 12.00.03. М., 2006. – 30 с.
131. Хрусталев Б.Ф. Государственное предприятие – субъект трудового права. М.: Юрид.лит. 1976. 159 с.
132. Хуторян Н.М. Удосконалення практики застосування організаційно-правових засобів запобігання порушень трудової дисципліни. Радянське право. 1986. № 3. –С. 40 – 43.
133. Цивільний кодекс України. Відом. Верховн. Ради України. - 2003. - №40-44. - Ст. 356.
134. Черняева Д.В. Современный этап развития трудового права ЮАР / Д. В. Черняева. Труд за рубежом. – 2006. – № 4. – С. 112 – 132.
135. Шерегов С.А. Производственная дисциплина и трудовой распорядок в странах с развитой рыночной экономикой. Трудовое право. 2002. № 1(23). С. 39 – 47.
136. Швець Н.М. До питання про захист прав роботодавця під час страйку. Всеукраїнська науково-практична конференція. *Тенденції розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення*: тези доп. та наук. повідомл. (20 квіт. 2018 р., м. Київ), б.в. С. 179-183.
137. Шония Г.В. Общая характеристика трудового права Франции: автореф. дис... канд. юрид. наук.: 12.00.05., 2009. 30 с.
138. Шютте Г. Г. Практика разрешения трудовых споров и конфликтов в ФРГ. Труд за рубежом. 1995. № 1(17). С. 78 – 92.
139. Щербина В. Дисциплинарная ответственность в трудовом праве. Бизнес-информ. 1997. № 23. С.16 – 19.
140. Щербина В. Загальна характеристика запобіжних заходів у трудовому праві. Підприємництво, господарство і право. 2004. № 9. –С. 86 – 89.
141. Щербина В. Загальна характеристика структури охоронних правовідносин у трудовому праві. Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 3. – С. 86 – 88.

142. Щербина В. Підстави виникнення охоронних правовідносин у трудовому праві. Підприємництво, господарство і право. 2004. № 5. С. 8 – 13.
143. Щербина В. Підстави притягнення роботодавця до матеріальної відповідальності. Підприємництво, господарство і право. 2007. № 4. С. 53 – 56.
144. Щербина В. Проблеми реалізації норм трудового права, які містять заходи захисту. Підприємництво, господарство і право. 2004. № 10. С. 103 – 106.
145. Щербина В. І. Функції трудового права Дніпропетровськ: Акад. мит. служб. України, 2007. 425 с.
146. Щербина В.І. Запобіжні заходи, передбачені нормами трудового права, що використовують у діяльності митних органів. Митна справа. 2004. № 4. С. 23 – 27.
147. Щербина В.І. Заходи захисту у трудових правовідносинах між працівником і митним органом. Митна справа. 2004. № 3. С. 9 – 14.
148. Щербина В.І. Матеріальні санкції щодо роботодавців в умовах ринкових відносин. Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення: до 80-річчя проф. Р.І. Кондратьєва: Збірник наукових праць. Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2007. С. 115 – 119.
149. Щербина В.І. Проблеми реалізації норм, які регламентують матеріальну відповідальність митного органу як роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові. Митна справа. 2004. № 2. С. 24 – 30.
150. Юрков М. Соціальний пакет як різновид соціальної діяльності підприємства: правові аспекти. *Право України*. 2007. № 7. С. 38-41.
151. Яковлев О.А. Деякі питання щодо розірвання трудових договорів (контрактів) із керівниками на вимогу профспілкових органів. Проблеми законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. – Харків: Нац. юрид. акад. України, 2001. Вип.

51. С. 154-163.

152. Ястремський Ю. Керівник у здійсненні управлінських відносин. Збірник наукових праць НАДУ при Президентіві України. 2006. 2. С. 356-367
153. Яценко Т.П. Правове регулювання служби працівників органів внутрішніх справ за контрактом: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. - Київ, 2012.-20 с.

Приклад оформлення списку використаних джерел:

1. Колективна монографія:

Розвиток трудового потенціалу як складова соціальної безпеки України: монографія / С.В. Вишновецька, М.І. Іншин, В.Л. Костюк, І.С. Сахарук та ін. / за ред. М.І. Іншина, І.С. Сахарук □ Київ : ФОП Маслаков, 2018. 544 с.

2. Тези конференції:

Сіньова Л.М. Диференційований підхід до визнання підходящої роботи в законодавстві України // *Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики ХХІ століття* : тези доп. учасників ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 10 груд. 2019 р.) ; Наук.- дослід. ін-т публ. політики і соц. наук. Харків: НДІ ППІСН, 2019. С. 62-65

3. Наукова стаття у зарубіжному виданні:

Сіньова Л.М. Консолідуюча функція права соціального забезпечення // *VISEGRAD JOURNAL ON HUMAN RIGHTS* – № 6, 2017. С. 168-173.

4. Стаття у вітчизняному фаховому виданні:

Сіньова Л.М. Економічна функція права соціального забезпечення в сучасній державі: теоретико-правовий аспект // *Науковий вісник публічного та приватного права* : Збірник наукових праць. Випуск 2. Т. 1. – К. : Науково-дослідний інститут публічного права, 2019. – 290 с. С. 187-193

Кучма О.Л., Сіньова Л.М. Працевлаштування: загальна характеристика URL: <http://apnl.dnu.in.ua/2019/22.pdf> (дата звернення 07.04.2021)

5. Дисертаційна робота (автореферат):

Правове регулювання соціального захисту остарбайтерів [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. Наук : 12.00.05 / Сіньова Людмила Миколаївна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2012. - 20 с.

6. Підручник/навчальний посібник:

Кучма О.Л., Сіньова Л.М. Право соціального забезпечення України. Навчальний посібник. – Київ : ФОП Маслаков, 2019. 308 с.

7. Закони України та інші нормативно-правові акти:

Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514- VI. // *Відом. Верховн. Ради України*. - 2008.-№50-51.

Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576- XII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> (дата звернення: 22.05.2021)

СІНЬОВА Людмила Миколаївна
ПОГОРЄЛОВА Олександра Сергіївна

**ТРУДО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ В
ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВАХ**
Практикум

*Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового
інституту права Київського національного університету імені
Тараса Шевченка (протокол № 4 від 25 жовтня 2021 року)*

Оригінал-макет автора

Підписано до друку _____. Формат 60х84/16. Папір офсетний
Ум.друк. арк.____. Зам. №_____
Тираж 200 прим.